

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI
NAD ZABYTKAMI MIASTA OLSZTYNA
ZA LATA 2014-2015**

OLSZTYN luty 2016

WSTEP

Obowiązek sporządzenia raz na cztery lata gminnego programu opieki nad zabytkami wynika z przepisu art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przepis ten formułuje podstawowe cele programu, określa tryb ich sporządzania, uchwalania, podawania do publicznej wiadomości oraz ewaluacji.

Zadaniem gminnego programu opieki nad zabytkami jest określenie priorytetów gminy w odniesieniu do własnego dziedzictwa kulturowego, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań oraz wskazanie instrumentów niezbędnych do realizacji tej polityki w okresie czteroletnim. Sprawozdanie z realizacji programu Prezydent przedkłada Radzie Miasta.

Program opieki nad zabytkami Miasta Olsztyna sporządzony w 2006 r. i obejmujący okres od 2007 do 2010 r. przyjęty został przez Radę Miasta Olsztyna uchwałą nr LXIX/877/06 z dnia 25 października 2006 r. Aktualny, sporządzony w 2013 r. Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Olsztyna na lata 2014-2017 został przyjęty przez Radę Miasta Olsztyna uchwałą nr XLIX/801/14 z dnia 29 stycznia 2014 r. Strategicznym celem programu jest wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego Olsztyna w procesie jego rozwoju. W programie opieki nad zabytkami przyjęto następujące priorytety, w ramach których w okresie sprawozdawczym zrealizowano konkretne zadania i działania:

- I. Opieka, ochrona i rewaloryzacja zabytków Olsztyna.
- II. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeby ochrony i opieki nad zabytkami.
- III. Eksponowanie walorów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni publicznej.
- IV. Badanie i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego Olsztyna.

Podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy jest ewidencja zabytków. Na skutek zmiany ustawy o ochronie zabytków, która nastąpiła w czerwcu 2010 r. status gminnej ewidencji zabytków uległ zmianie. Okres od roku 2010 do 2012 był przejściowy dla tworzenia ww. ewidencji. W grudniu 2010 r. Wojewódzki Konserwator Zabytków przekazał Prezydentowi Olsztyna wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków do scalenia ich w formie gminnej ewidencji zabytków, którą Prezydent Miasta prowadzi w formie kart adresowych. Na tej podstawie do grudnia 2012 r. Prezydent Olsztyna zaktualizował karty adresowe zabytków nieruchomych Olsztyna.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z realizacji programów opieki nad zabytkami sporządza się co 2 lata sprawozdanie, które Prezydent Olsztyna przedstawia Radzie

Miasta Olsztyna. Niniejsze sprawozdanie z realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta Olsztyna na lata 2014-2017 obejmuje okres od 2014 do 2015 r.

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ UJETYCH W PROGRAMIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI

I. Opieka, ochrona i rewaloryzacja zabytków Olsztyna

W ramach priorytetu realizowane są głównie działania inwestycyjne, polegające na prowadzeniu w obiektach zabytkowych prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych, służących wyeliminowaniu przyczyn powstawania zniszczeń oraz polepszeniu ich stanu zachowania. W zakresie zabytków stanowiących własność Gminy Olsztyn – jako realizacja zadań własnych, natomiast w przypadku zabytków nie stanowiących własności gminy – jako wsparcie w formie dotacji z budżetu miasta, co stanowi kontynuację zadań realizowanych w latach poprzednich.

I.1. Dotacje z budżetu Miasta udzielane właścicielom zabytków

Działaniem systemowym jest realizacja działań pomocowych dla właścicieli lub posiadaczy obiektów zabytkowych, stanowiących niejako rekompensatę zwiększonego zakresu obowiązków, nałożonych na nich ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Możliwość taką daje art. 96 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który jest podstawą udzielania przez samorządy dotacji celowych na działania przy zabytkach podmiotom spoza sektora finansów publicznych. Realizację tego działania umożliwia uchwała Nr XXVIII/507/12 Rady Miasta Olsztyna z dnia 31 października 2012 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna (poprzednia podstawa: uchwała nr XLVIII/648/05 Rady Miasta Olsztyn z dnia 24 sierpnia 2005 r. w sprawie przyznawania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanym na terenie miasta Olsztyn oraz trybu ich rozliczania i zasad kontroli prawidłowości wykorzystania dotacji, zmieniona uchwałą nr XXV/305/08 Rady Miasta Olsztyn z dnia 23 kwietnia 2008 r.).

W latach 2014-2015 z budżetu Gminy Olsztyn udzielono na powyższej podstawie pomocy finansowej w następującym zakresie:

- 1) w 2014 r. udzielono dofinansowania w wysokości **509 828 zł** dla następujących podmiotów: wspólnoty mieszkaniowe (9), parafie i inne organizacje kościelne (1), osoby fizyczne (1). Rodzaj dofinansowanych prac to: roboty budowlane (remonty dachów, izolacje przeciwwilgociowe, remonty balkonów), prace konserwatorsko-remontowe (elewacje budynków, balkony), prace konserwatorskie i restauratorskie stolarki okiennej oraz stolarki drzwiowej.
- 2) w 2015 r. udzielono dofinansowania w wysokości **498 265 zł** dla następujących podmiotów: wspólnoty mieszkaniowe (19), parafie (1). Rodzaj dofinansowanych prac to: roboty budowlane (remonty dachów, remonty balkonów, izolacje przeciwwilgociowe, odgrzybianie ścian), prace konserwatorsko-remontowe i prace restauratorskie (elewacje, klatki schodowe), prace konserwatorskie i restauratorskie we wnętrzu kościoła wraz z uzupełniającymi badaniami konserwatorskimi.

Wykaz zabytków i zadań, które uzyskały pomoc finansową samorządu Olsztyna (wraz z kwotami dotacji):

Rok 2014

- 1) **170 000 zł** – Pl. Bema 4-4a – wykonanie prac konserwatorsko-remontowych elewacji wraz z wykonaniem izolacji pionowej ścian piwnic;
- 2) **145 000 zł** – Mickiewicza 7 – wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich elewacji frontowej wraz z remontem balkonów oraz wykonanie izolacji przeciwwilgociowej ścian piwnic;
- 3) **55 000 zł** – Żeromskiego 2 – wykonanie prac konserwatorsko-remontowych elewacji frontowej, wykonanie remontu dachu, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej ścian fundamentowych;
- 4) **30 000 zł** – Mochnackiego 3 – wykonanie prac konserwatorsko-remontowych elewacji wraz z wykonaniem izolacji pionowej ścian fundamentowych;
- 5) **26 000 zł** – Warszawska 42 – dokończenie prac konserwatorsko-remontowych elewacji budynku, dokończenie wykonania opaski wokół budynku;
- 6) **15 000 zł** – Grunwaldzka 3/3 – wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich stolarki okiennej (3 szt.) i drzwi wejściowych (1 szt.) w lokalu nr 3;
- 7) **9 828 zł** – Mazurska 7a – wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich stolarki okiennej i drzwiowej na klatce schodowej;
- 8) **4 000 zł** – Mazurska 4 – wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich drzwi wejściowych do budynku;

- 9) **15 000 zł** – Pieniężnego 23 – wykonanie remontu dachu budynku;
- 10) **15 000 zł** – Wyzwolenia 6 – wykonanie remontu dachu budynku;
- 11) **25 000 zł** – Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa – wykonanie remontu dachów korpusu głównego, kaplic, zakrystii i krucht.

Rok 2015

- 1) **20 000 zł** – Kościół p.w. św. Wawrzyńca w Gutkowie – wykonanie prac konserwatorskich malowidła „Św. Wawrzyniec” na ścianie prezbiterium;
- 2) **19 000 zł** – Grunwaldzka 3 – wykonanie remontu dachu budynku;
- 3) **40 000 zł** – Kętrzyńskiego 6 – wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich sieni i klatki schodowej budynku;
- 4) **30 000 zł** – Pl. Konsulatu Polskiego 5 – wykonanie izolacji przeciwwilgociowych ścian piwnic budynku;
- 5) **7 000 zł** – Kościuszki 21 – wykonanie remontu balkonów;
- 6) **20 000 zł** – 11 Listopada 12 – wykonanie prac konserwatorskich i remontowych elewacji frontowej oraz podwórzowej;
- 7) **30 000 zł** – 11 Listopada 13 – wykonanie prac konserwatorskich i remontowych elewacji frontowej wraz z izolacją przeciwwilgociową pionową ścian budynku;
- 8) **35 000 zł** – Mazurska 2 – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej od strony ul. Mazurskiej i Warmińskiej;
- 9) **25 000 zł** – Skłodowskiej 26 / Ratuszowa 1 – wykonanie remontu dachu budynku;
- 10) **15 000 zł** – Partyzantów 68 – wykonanie prac konserwatorskich i remontowych elewacji frontowej budynku;
- 11) **60 000 zł** – Ratuszowa 3 – wykonanie prac konserwatorskich i restauratorskich elewacji frontowej budynku;
- 12) **8 000 zł** – Warmińska 4-4a – wykonanie remontu balkonów w budynku (w elewacji frontowej i tylnej);
- 13) **23 265 zł** – Warmińska 21 – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej ścian oraz remont balkonów;
- 14) **8 000 zł** – Warmińska 26 – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej;
- 15) **8 000 zł** – Warszawska 14 – wykonanie izolacji przeciwwilgociowych ścian fundamentowych (izolacja pionowa oraz przepona pozioma);
- 16) **10 000 zł** – Warszawska 42 – wykonanie remontu stropu nad lokalem nr 6;
- 17) **15 000 zł** – Wyzwolenia 7 – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej ścian budynku (frontowej oraz tylnej);

- 18) **20 000 zł** – Wyzwolenia 28 – wykonanie izolacji przeciwwilgociowej pionowej i poziomej oraz odgrzybianie ścian piwnic i przyziemia budynku;
- 19) **60 000 zł** – Żeromskiego 38 – wykonanie prac konserwatorskich i remontowych elewacji wraz z izolacją przeciwwilgociową ścian fundamentowych;
- 20) **45 000 zł** – Żeromskiego 41-41a – wykonanie prac konserwatorskich i remontowych elewacji frontowej.

I.2. Prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych w zabytkach stanowiących własność Gminy Olsztyn

Kolejnym działaniem systemowym jest sukcesywnie prowadzenie prac skutkujących poprawą stanu zachowania obiektów zabytkowych, zabezpieczeniem i utrwaleniem substancji zabytku oraz zahamowaniem procesów destrukcji w obiektach oraz na obszarach stanowiących własność Gminy Olsztyn. W okresie którego dotyczy niniejsze sprawozdanie wykonano następujące prace:

Rok 2014

- 1) prace konserwatorskie i remontowe zabytkowych elementów wyposażenia cmentarza św. Jakuba przy al. Wojska Polskiego (3 kute i żeliwne ogrodzenia kwater grobowych oraz 5 nagrobków wewnątrz kwater);
- 2) prace konserwatorskie baszty północno-wschodniej przy murach obronnych zamku w Parku Podzamcze;
- 3) remont kapitalny zegara z 1906 r. umieszczonego na wieżyczce budynku przy ul. Szewczenki 1 w zespole dawnych koszar piechoty przy ul. Jagiellońskiej;
- 4) prace konserwatorskie reliktyw fortifikacji przed Bramą Górną na pl. Jedności Słowiańskiej, nadzór autorski i konserwatorski;
- 5) prace naprawcze przy tablicach pamiątkowych i pomnikach
za łączną kwotę **83 393,26 zł**

Rok 2015

- 1) prace konserwatorskie i remontowe zabytkowych elementów wyposażenia cmentarza św. Jakuba przy al. Wojska Polskiego (kute ogrodzenia kwater grobowych, kute i żeliwne krzyże, nagrobki, obramienia grobów, w tym kamień nagrobny Karla Roensch'a);
- 2) prace konserwatorskie reliktyw po kole zamachowym maszyny parowej w budynku dawnego Tartaku Raphaelsohnów przy ul. Knosały;

- 3) prace konserwatorskie i restauratorskie czterech rzeźb z terenu Parku Podzamcze (rzeźby autorstwa Barbiny Świtycz-Widackiej, Ryszarda Wachowskiego oraz Bolesława Marschalla);
- 4) montaż tablicy pamiątkowej Barbiny Świtycz-Widackiej;
- 5) naprawa pomnika Pamięci Zesłańców Syberyjskich przy ul. Sybiraków
za łączną kwotę **94 880,5 zł**

II. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie potrzeby ochrony i opieki nad zabytkami

Działania podejmowane w ramach tego priorytetu polegają głównie na popularyzowaniu wiedzy o historii i dziedzictwie kulturowym miasta oraz aktywizowaniu mieszkańców Olsztyna poprzez włączanie społeczności lokalnej w proces opieki nad zabytkami. Prowadzone były w tym zakresie działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne, związane z promocją zabytków gminy i walorów krajobrazu kulturowego oraz upowszechnianiem wiedzy o zasadach konserwatorskich. Działania te realizowane były we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami wyspecjalizowanymi w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

W ramach popularyzowania zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego oraz upowszechniania wiedzy o zabytkach i ich znaczeniu dla historii i kultury, Samorząd Miasta współpracuje z organizacjami działającymi na rzecz pożytku publicznego. Obszary współpracy określone są corocznie w uchwalanym przez Radę Miasta *Programie współpracy miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami uprawnionymi ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Współpraca ta opiera się na udzielaniu dofinansowania na projekty dotyczące powyższych zagadnień. Poza działaniami typowo edukacyjnymi (konkursy, seminaria, publikacje), dofinansowane są też prace związane z konserwacją materiałów archiwalnych i starodruków ze zbiorów historycznych znajdujących się na terenie Olsztyna.

W okresie, którego dotyczy niniejsze sprawozdanie zrealizowane zostały następujące projekty:

Rok 2014

- 1) **6 000 zł** – Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” – Realizacja projektu „Co napisał Kopernik? Wystawa fotografii rękopiśmiennych zapisków odkrytych w drukach Biblioteki Hosianum w Olsztynie”;
- 2) **4 000 zł** – Stowarzyszenie Oświatowo – Edukacyjne „Przyjaciele nauki na Warmii” LOG-WARM – „Znam moje miasto” – konkurs wiedzy o Olsztynie dla uczniów szkół gimnazjalnych (edycja XIII);

- 3) **5 000 zł** – Towarzystwo Naukowe „Pruthenia” – Realizacja projektu edukacyjnego „Garnki i inne różności co na polach rosną” (lekcje mające na celu zaprezentowanie uczniom olsztyńskich szkół archeologicznego dziedzictwa Olsztyna, obejmujące m.in. prelekcje multimedialne, prezentację replik zabytków archeologicznych);
- 4) **12 000 zł** – Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie – Konserwacja starodruków z zespołu „Temporalia, świecki zarząd biskupstwa, sprawy mieszane, dotyczące władz kościelnych i świeckich” (kontynuacja programu z 2013 r.);
- 5) **10 870 zł** – Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” – Pełna konserwacja inkunabułu Inc. 153 z 1497 r. „Missale Warmiense”;
- 6) **7 130 zł** – Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” – Profilaktyczno-zachowawcza konserwacja 112 starych druków z XVII w.
za łączną kwotę **45 000 zł**

Rok 2015

- 1) **12 000 zł** – Archiwum Archidiecezji Warmińskiej w Olsztynie – Konserwacja pięciu starodruków z zespołu „*Varia*”;
- 2) **15 200 zł** – Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” - Pełna konserwacja starodruku Ea 51, 1-2 adl. z 1542 r.;
- 3) **1 400 zł** – Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” – Profilaktyczno-zachowawcza konserwacja starych druków z XVII w.;
- 4) **1 400 zł** – Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie – Ratunkowa konserwacja dowodu osobistego z 1928 r.;
- 5) **3 000 zł** – Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie – wydanie publikacji „Olsztyn w dokumentach” – wybór źródeł do historii miasta;
- 6) **4 900 zł** – Stowarzyszenie Oświatowo-Edukacyjne „Przyjaciele nauki na Warmii” LOG-WARM w Olsztynie – „*Znam moje miasto*” – konkurs wiedzy o Olsztynie dla uczniów szkół gimnazjalnych;
- 7) **5 600 zł** – Towarzystwo Miłośników Olsztyna – 50 tablic na pięćdziesięciolecie Towarzystwa Miłośników Olsztyna;
- 8) **1 499,37 zł** – Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Nowoczesności „Tartak” w Olsztynie – Olsztyński tramwaj – historia niezwykła
za łączną kwotę **44 999,37 zł**.

Urząd Miasta Olsztyna podejmuje także we własnym zakresie różnorodne działania mające na celu popularyzowanie zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz ich znaczeniu dla historii i kultury. W latach 2014-2015 z budżetu Miejskiego Konserwatora Zabytków w Urzędzie Miasta Olsztyna zrealizowano w ramach zadań własnych następujące projekty edukacyjne i popularyzatorskie z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego:

Rok 2014

- 1) przygotowanie i wydanie drukiem I tomu „Olsztyńskiego Rocznika Konserwatorskiego”, prezentującego odkrycie i wyniki najnowszych badań reliktyw średniowiecznych fortyfikacji przedbramia Bramy Górnej w Olsztynie, a także problematykę konserwacji i ekspozycji zabytkowych ruin;
- 2) przygotowanie wystawy i sympozjum „10 lat ochrony zabytków Olsztyna”, prezentujących wkład olsztyńskiego samorządu w ochronę dziedzictwa kulturowego Olsztyna w latach 2004-2014;
- 3) przygotowanie i wydanie drukiem folderów z mapą i opisem „Szłaku średniowiecznych fortyfikacji Olsztyna”;
- 4) przygotowanie czterech tematycznych szlaków turystycznych prezentujących zabytki Olsztyna;
- 5) przygotowanie spotkania informacyjnego „Park Kulturowy jako forma ochrony konserwatorskiej”;
- 6) przygotowanie we współpracy z Instytutem Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej wystawy plenerowej prezentującej koncepcje zagospodarowania i wyeksponowania odkrytych na Placu Jedności Słowiańskiej reliktyw średniowiecznych fortyfikacji przedbramia Bramy Górnej w Olsztynie (opracowanie i wydruk plansz wystawowych umieszczonych na ogrodzeniu przed Bramą Górną);
- 7) przygotowanie we współpracy z redakcją Gazety Wyborczej Olsztyn pierwszej edycji konkursu edukacyjnego „Poszukiwacze zaginionych śladów” – „Detal w zabytku”, popularyzującego w formie foto-zagadek rozmaite zagadnienia z zakresu dawnego rzemiosła, technik budowlanych, oraz ochrony i konserwacji olsztyńskich zabytków (wraz z zakupem nagród rzeczowych dla zwycięzców konkursu).

Rok 2015

- 1) przygotowanie i wydanie drukiem II tomu „Olsztyńskiego Rocznika Konserwatorskiego” – „Architektura i sztuka 1918-1945”;

- 2) przygotowanie wizualizacji szyldów reklamowych przystosowanych do obiektów zabytkowych oraz historycznej przestrzeni starego miasta;
- 3) opracowanie materiałów do publikacji na temat zabytkowych zbiorów Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum”;
- 4) przygotowanie materiałów do publikacji „Od Bet Tahary do Domu Mendelsohna”, prezentującej historię rewaloryzacji dawnego domu przedpogrzebowego projektu Ericha Mendelsohna;
- 5) przygotowanie we współpracy z redakcją Gazety Wyborczej Olsztyn czterech kolejnych edycji konkursu edukacyjnego „Poszukiwacze zaginionych śladów” („Stolarka drzewiowa”, „Ceramika”, „Historyczne dachy”, „Dekoracje olsztyńskiego Starego Miasta”), popularyzującego w formie foto-zagadek rozmaite zagadnienia z zakresu dawnego rzemiosła, technik budowlanych, oraz ochrony i konserwacji olsztyńskich zabytków (wraz z zakupem nagród rzeczowych dla zwycięzców konkursu);
- 6) opracowanie graficzne folderów dla czterech szlaków tematycznych w oparciu o materiały z kolejnych edycji konkursu „Poszukiwacze zaginionych śladów”;
- 7) zakup oprogramowania do publikacji materiałów konkursowych na stronie internetowej www.zabytki.olsztyn.eu;
- 8) prowadzenie i aktualizacja tematycznej strony internetowej www.zabytki.olsztyn.eu.

III. Ekspozowanie walorów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni publicznej

W ramach stałego podnoszenia jakości przestrzeni publicznej miasta sukcesywnie realizowane są działania związane estetyzacją dzielnic historycznych, identyfikowaniem i podkreślaniem walorów przyrodniczych i zabytkowych w przestrzeni, a także tworzeniem warunków dla atrakcyjnej turystyki miejskiej związanej z dziedzictwem kulturowym. W ramach priorytetu realizowane są zarówno działania inwestycyjne, mające na celu ekspozowanie walorów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie prac rewaloryzacyjnych w zabytkach i na obszarach stanowiących własność Gminy Olsztyn, jak też różnorodne działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym, mające na celu popularyzowanie zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz ich znaczeniu dla historii i kultury.

W latach 2014-2015 Urząd Miasta Olsztyna zrealizował w ramach zadań własnych następujące działania rewaloryzacyjne oraz projekty edukacyjne i popularyzatorskie z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego:

- 1) prace konserwatorskie i remontowe zabytkowych elementów wyposażenia cmentarza św. Jakuba przy al. Wojska Polskiego – kolejne etapy w 2014 i 2015 r.;
- 2) prace konserwatorskie i restauratorskie czterech rzeźb z terenu Parku Podzamcze – rzeźby „Wiosna” i „Amor” autorstwa Balbiny Świtycz-Widackiej, rzeźba „Łyna” autorstwa Ryszarda Wachowskiego oraz rzeźba „Leda” autorstwa Bolesława Marschalla;
- 3) zabezpieczenie i prace konserwatorskie reliktów fortyfikacji przed Bramą Górną na pl. Jedności Słowiańskiej;
- 4) prace konserwatorskie baszty północno-wschodniej przy murach obronnych zamku w Parku Podzamcze;
- 5) remont kapitalny zegara z 1906 r. umieszczonego na wieżyczce budynku przy ul. Szewczenki 1 w zespole dawnych koszar piechoty przy ul. Jagiellońskiej;
- 6) prace konserwatorskie reliktów po kole zamachowym maszyny parowej w budynku dawnego Tartaku Raphaelsohnów przy ul. Knosały;
- 7) przygotowanie wizualizacji szyldów reklamowych przystosowanych do elewacji obiektów zabytkowych oraz historycznych dzielnic i obszarów miasta;
- 8) przygotowanie czterech tematycznych szlaków turystycznych prezentujących zabytki Olsztyna;
- 9) przygotowanie i wydanie drukiem folderów z mapą i opisem „Szlaku średniowiecznych fortyfikacji Olsztyna”.

W ramach tworzenia warunków dla atrakcyjnej turystyki miejskiej związanej z dziedzictwem kulturowym Miasto Olsztyn na podstawie Uchwały Rady Miasta Olsztyna Nr XXVII/327/08 z 25.06.2008 r. przystąpiło do Stowarzyszenia „Europejski Szlak Gotyku Ceglanego” (EUROB). Wcześniej Olsztyn uczestniczył w międzynarodowym projekcie pod tą samą nazwą, wykorzystując do promocji miasta następujące obiekty gotyku ceglanego: Brama Górna, Katedra św. Jakuba, Zamek, Stary Ratusz, stanowiące główne punkty szlaków turystyczno-kulturowych. Stowarzyszenie rozwija następujące działania:

- 1) rozwój strony internetowej www.eurob.org – prowadzonej w języku niemieckim, angielskim i polskim – daje możliwość umieszczania informacji i ciekawostek o poszczególnych obiektach, o ważnych wydarzeniach kulturalnych w mieście, inne informacje mogące zainteresować turystów, propozycje wycieczek jedno- i kilkudniowych pomiędzy miastami i obiektami na szlaku;
- 2) rozpowszechnianie wydawnictw promocyjnych – broszury i foldery informacyjne (dostępne również na stronie internetowej szlaku); wydano foldery informacyjne o miastach uczestniczących w stowarzyszeniu, o podróżach wśród miast szlaku. W Olsztynie foldery

dostępne są w Wydziale Promocji, w Informacji Turystycznej oraz w obiektach noclegowych;

- 3) umieszczanie na obiektach gotyckich tablic informacyjnych z logo Stowarzyszenia i informacjami o danym zabytku.

IV. Badanie i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego Olsztyna

Badanie i dokumentowanie zabytków jest podstawowym warunkiem ich trwałego zachowania, a tym samym skutecznej ochrony. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami naukowe badanie i dokumentowanie zabytków zalicza do obowiązków właściciela lub posiadacza zabytku (art. 5 pkt 1. cyt. ustawy). W ramach realizacji tego obowiązku, ze środków Gminy Olsztyn wykonane zostały następujące dokumentacje konserwatorskie:

Rok 2014

- 1) badania konserwatorskie elewacji budynków zabytkowych (5 obiektów – przy ul. Reymonta, Moniuszki, Chopina, Warszawskiej);
- 2) badania konserwatorskie klatek schodowych (2 obiekty – przy ul. Mickiewicza i Okrzei);
- 3) badania konserwatorskie zabytkowego muru ogrodzeniowego dawnej synagogi przy ul. Grunwaldzkiej;
- 4) dokumentacja konserwatorska stolarki okiennej w budynku Nowego Ratusza;
- 5) dokumentacja konserwatorska budynków wchodzących w skład zespołu dawnych koszar kawalerii przy ul. Gietkowskiej / Dąbrowskiego, programy prac konserwatorskich;
- 6) kwerendy archiwalne, opinie konserwatorskie (1 kwerenda, 1 opinia konserwatorska do badań archeologicznych reliktyw przedbramia Bramy Górnej);
- 7) opracowania historyczno-konserwatorskie, karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa – zabudowa starego miasta;
- 8) badania archeologiczne przeprowadzone w związku z realizacją II etapu rewitalizacji Parku Podzamcze;
- 9) opinie i ekspertyzy konstrukcyjne na temat stanu zachowania zabytków nieruchomych, projekt zabezpieczenia wykopu i reliktyw fortyfikacji przed Bramą Górną (opinia na temat stanu technicznego zabytku; nadzór nad pracami zabezpieczającymi relikty architektoniczne)

za łączną kwotę **152 933 zł**

Rok 2015

- 1) badania konserwatorskie elewacji i stolarki budynków modernistycznych (13 obiektów – przy ul. Okrzei, Jagiellońskiej, Moniuszki, Klasztornej, Kolejowej);
 - 2) badania konserwatorskie elewacji zabytkowych kamienic (3 obiekty – przy ul. Dąbrowszczaków, Stare Miasto, Warszawskiej);
 - 3) badania i programy prac konserwatorskich elewacji budynków dawnego spichlerza (MOK) oraz zajezdni trolejbusowej przy ul. Knosały;
 - 4) badania i program prac konserwatorskich elewacji zabytkowego budynku Pałacu Młodzieży;
 - 5) badania konserwatorskie wnętrza kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa;
 - 6) badania konserwatorskie wnętrz kamienic zabytkowych (2 obiekty – przy ul. Kościuszki i Warszawskiej);
 - 7) opracowania historyczno-konserwatorskie – karty adresowe stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków; karty informacyjne stolarek i detali modernistycznych (107 kart stanowisk archeologicznych z terenu Olsztyna, 30 kart detalu architektonicznego – stolarka drzwiowa, 30 kart detalu architektonicznego – stolarka okienna i klatek schodowych);
 - 8) analizy historyczne, konsultacje i ekspertyzy specjalistyczne (konsultacje z zakresu konserwacji malarstwa ściennego, opinie konserwatorskie dotyczące: konserwacji elewacji, badań archeologicznych oraz architektonicznych reliktów fortyfikacji przed Bramą Górną, analiza zabytkowych dekoracji sgraffitowych na elewacjach zabudowy starego miasta);
 - 9) dokumentacja dotycząca parku kulturowego stare miasto – wytyczne konserwatorskie do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru starego miasta;
 - 10) badania archeologiczne (badania przeprowadzone w Parku Podzamcze oraz badania rozszerzające w wykopie archeologicznym przed Bramą Górną na pl. Jedności Słowiańskiej);
 - 11) inwentaryzacja pomiarowo-rysunkowa stolarki okiennej budynku Ratusza;
 - 12) inwentaryzacja pomiarowo-rysunkowa przejścia bramnego w murze ogrodzeniowym dawnej synagogi przy ul. Grunwaldzkiej;
 - 13) inwentaryzacja pomiarowo-rysunkowa drewnianego budynku gospodarczego przy al. Warszawskiej
- za łączną kwotę **191 961 zł.**

PODSUMOWANIE

Podsumowując należy stwierdzić, że priorytety określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Olsztyna na lata 2014-2017 były realizowane w dwuletnim okresie sprawozdawczym (2014-2015) wszechstronnie przez różnorodne i komplementarne zadania, które prowadziły do osiągnięcia założonego celu. Zadania te obejmowały zarówno działania bezpośrednio wpływające na poprawę stanu zachowania olsztyńskich zabytków, choć tych wciąż jest za mało w stosunku do stwierdzonych potrzeb, jak i projekty upowszechniające i promujące lokalne dziedzictwo kulturowe oraz zwiększające świadomość społeczną w zakresie potrzeby jego zachowania. Aby osiągnąć wymierne i trwałe efekty podobne działania powinny być kontynuowane w kolejnych latach, co przyczynić się może do zwiększenia atrakcyjności turystycznej miasta oraz do budowania silnej tożsamości lokalnej jego mieszkańców.